

Золоті ворота (1957)

Вінграновський Микола Степанович

1

Підіймаються грози на тлі вечорів,
У тих грозах серця позливались з громами.
Блискотять паровози в очах матерів,
Рвуться сльози на крила, узяті вітрами,
І прощання за нами простерлось руками,
В паровозну гриву вчепилось вгорі,
По країні летить від зорі до зорі.

Підіймаються думи одна за одною...
Опускаються очі ув очі до дна...
Тишина відцвіла голубою рікою!
Хто живе, тому більше — ні тиші, ні єна!
Крізь завихрені дні Комунізму весна
В світ веде покоління моє за собою...
Підіймаються думи одна за одною...

2

Ходім, Катерино! Степами ходім!
Крізь наші літа молоді вроди!
Де в сизих шляхах сокоряють небозводи,
Де бродом мости переходять води,
Де хмари пливуть, як дубові колоди.

Тривого моя! Катерино! Ходім!
За вікнами в травах така дзвінколунність,
Що землю свою у труді молодім
Обнімем з тобою й покотимо в юність.

І поки вікно живопліт обів'є,
З землі і соломи збудуємо хату...
Ходім, моя Катре! Сумління моє!
Своєї Вітчизни барвінком хрещатим.

3

Не кричи мовчанням, Катерино!
Згодою світися, Катерино!
Вірою світися, Катерино!
Не хизуйся, зблідла Катерино!

Катерино! Ось твоя хустина!
Катерино! Вже немає впину!
Катерино! Вітер за дверима!
Катерино! Ти його дитина!

Мало, Катерино, бути чесним.
Мало, Катерино, бути добрим.
Треба, Катерино, ще творить
І добро, і чесність, Катерино.

4

Мені не байдуже, щоб ти була байдужа!
Нехай в очах два чорних сонця тужать,

Нехай дощі обточують тебе,
І сниться тобі — ніжне, голубе,

Нехай у тебе щастя на меті,
Не висіяне вітром в темноті, —

Усе воно твоє! Його не знищу я!
Я хочу зберегти, як чесності ім'я!

Таку люблю і зблизька, і здаля,
Просту, як світ, і вірну, як земля...

5

Ненавиджу простих до отупіння
І зручних до нудотності людей!
З грудей не чуть буремного двигтіння,
Ні тишини спокійного горіння
Або ж довіку впевнених ідей.

Для щирих слів велике серце мати,
Для грізних днів і душу треба грізну!
Велику простоту соціалізму
Простеньким людям, Катре, не пізнати.

6

Ну, не мовчи ж... Ну, подивись на мене...
Я йшов і думав... Подивись, молю!
Я йшов і чув крізь стіни і крізь клени,
Ти шепотіла: я люблю... люблю...
Не ти? А хто?

Куди, куди? У серце я тебе поранив?
І на душі стою? А де мені стоять?!
В які молитви, у які корани
Молитися, вітри, щоб вивчитись кохать?

...моя зірнице, перепелице,
моя зорено, моя зоря...
тобі водиці я із криниці,
тобі кохання мої моря...

Чиї слова?! З яких таких сонетів
Вони прийшли сучасність надихать?!
Нам слів таких потрібно від поетів,
Щоб не піднять з душі, як небо не піднять.

7

Паровози кричать! Паровози гудуть!
Крізь серця цокотять паровози!
І на серці людським поривання цвітуть,
І окрилює землю розум.

Бо настала пора для добра вирушати
На шляхи, постоломи стерті,
Бо настала пора смерть з землі виживати,
Щоб пшениця не пахла смертю.

Щоб летіла у вічність земля заможна,
Не кружляла осіннім листом.
Бо настала пора, щоб хмарина кожна
Відпливала від нас комуністом.

8

Я, Катре, жив з тобою у селі,
З одних криниць терпку пили ми воду.
Нам дід співав про молодість народу,
Про золоті підкови у землі.

Співав про щастя і співав про горе,
Мовчали ми з тобою в тишині...
Жита нам дозрівали запашні...
А дід співав-співав мені про море.

Із-за Дніпра вечірньою годиною
Підвів мені коня через блавати,
Дід мої очі зав'язав хустиною,
Щоб не вертався я уже до хати...

І я пішов із юністю у зорі,
І стрів я море... ти його не знала:
Одна зоря стелила в тому морі,
Друга зоря у ньому піднімала.

А ми здіймали степ ширококрилий,
І мрії наші берегли орли...
Ми вас, що не поїхали, простили,

Ми вас ва суд нащадків віддали.

В німу тайгу пішли ми слідом звіра,
І встали греблі через буревій...
Це все — моє! Це плоть моя і віра!
Моє народження! Моє свічадо мрій!

...ялин зелена сивина,
І чорні груди паровозів,
Тремтить від гуркоту й морозів
Ялин зелена сивина.
Земля здригається до дна
У молодій своїй знемозі...
Ялин зелена сивина
І чорні груди паровозів.

Це все-моє! Свідоме і величне!
Моєї людськості і честі дні величні!
Якщо моя держава історична,
То й мозолі у мене історичні.

9

Я стою біля тебе, Дніпре.
В темній хаті мовчить Катерина.
Щось бентежить, тривожить її —
Я стою біля тебе, Дніпре...

Стоять на головах в Дніпрі
Копиці стомленого сіна,
Хмарин вечірні ятері
На дно дніпрове тихо сіли.

Лежать між хмарами на дні
Мої шляхи у тишині...
Між берегами димарями
Білють села в глибині.

Крізь воду чисту і не темну
Відбилася в Дніпрі своєму
Вся Україна...

10

Не згуби мою молодість, Україно,
І сумління моє не зганьби.
Дозволь не повірити в щастя наївно,
Дозволь не лежати в ногах доби.

Підійми моє серце над часом і простором
І тривоги свої ти мені довір.
Не стоїть моя хата від тебе осторонь,

Бо других Україн не шукає мій зір.

Возвелич моє серце трудом добродійним,
Потом живим возвелич.
Нестомленим, гордим, гарячим, рвійним
Гордись — не гордися, клич — не клич,

Що хочеш роби, та бери такого,
Така моя молодість. Час такий.
Не вийшов я в тихого і голубого.
Задумали трудним мене батьки.

Не спали мою молодість зрадою дівчини,
Бо тоді поручитись за себе не зможу.
Запали мої очі, бо шлях наш не вивчений
І ніким ще не пройдений в днину погожу.

11

Совість моя! Говорити хочу!
В цю вересневу дозрілу ніч
Хочу від тебе я. віч-на-віч
Вислухать тиху розмову пророчу.
Може, даремно не знаєш ти,
Як мені в долю тебе нести,
Як мені в світі з тобою жити,
Кров'ю живою тебе поїти.
Крізь посивілу міщанську слизь
Ти мені кажеш: вперед дивись!
Тільки величним хай серце вирує —
Час на красу і на людськість працює.
Підлість, шахрайство і грубість безчесна,
Різна убогість, душевна й тілесна, —
Все розлетиться! Пора їх остання!
Лишиться ревність, любов і страждання.
Силу знайди, щоб збороть своє "я".
Ти — це земля, це Вітчизна твоя.
Що ти в собі можеш нині знайти,
Щоб освітити тривожні світи?
Ні! Ти бери в своє серце світи —
Ними із серця для них же світи!
Совість моя! Знаю — день мій новий.
Совість моя!. Не забудь — я живий!
Ти мене знаєш — тебе серед ночі
Віддав би за любі коліна дівочі,
Віддав би за те, що вона мене любить,
І так, як не можуть любити люди:
Мужчину кохає і чоловіка,
І незалежно від часу і віку...
А ти мені кажеш одне: неси !
Неси мене днем і вночі до краси!

Не покидай в тишину і грозовість,
Стверджуй мене, бо я твоя совість.
Навіть тоді, як людина згорить,
Совість людини продовжує жити.

12

Біжать думки... їх відгомін я хочу
Почуть в серцях натруджених, ясних...
Так, Катерино! Вірою я снів,
І я повірив! Бачать мої очі
Понад землю золоті ворота.
Крізь них пройдуть не армії, не роти,
Пройдуть людські страждання і турботи,
Пройдуть надії, мрії зореві,
Пройдуть крізь них і мертві, і живі,
Всі ті, хто землю називав землею,
Хто жив на ній і хто зливався з нею
У вічний гімн життю і цвіту яблунь,
До цих воріт з своїх прийшовши прагнень.
Так. Катерино! Сяють мої очі,
Їх чистим, золотом в мою й твою добу
Встають майбутні дні, встають майбутні ночі,
Як вершники на обрії в степу.

1957

Постійна адреса: http://ukrlit.org/vinhranovskyi_mykola_stepanovych/zoloti_vorota